

УДК 811.124:378.4:61

DOI <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2025-40.7>

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

Тетяна В. Громко

доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри англійської філології та перекладу
Українсько-німецького навчально-наукового інституту
Національного університету «Одеська політехніка»,
Одеса, Україна
e-mail: hromkot@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4661-4302>
Scopus ID: 59660485900

Євгенія Громко

здобувач рівня «Магістр», І медичний факультет
Харківського національного медичного університету;
здобувач рівня «Бакалавр»
Інституту дистанційної та заочної освіти
Національного університету «Одеська політехніка»,
Одеса, Україна
e-mail: yevheniihromko@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-2454-4608>
Scopus ID: 58808639600

АНОТАЦІЯ

У статті здійснено комплексний аналіз ролі латинської мови в системі професійної медичної освіти на теренах континентальної Європи та в англomовних країнах. На основі порівняльного підходу розглянуто історичні витоки закріплення латини як академічної мови медицини, її нормативно-документальне підґрунтя в університетських статутах та європейських законодавчих актах, а також сучасні освітні стратегії, які забезпечують збереження й адаптацію латини до нових освітніх реалій. Акцентовано на тому, що латина продовжує відігравати значну роль у формуванні термінологічної, когнітивної та культурологічної компетентностей майбутніх медиків, а також перекладачів спеціалізованих текстів навіть

попри її витіснення з мов безпосередньої клінічної комунікації. Особливу увагу приділено порівнянню підходів до викладання латинської мови в університетах Німеччини, Польщі, Італії та Франції, де латина інтегрована в базові навчальні плани, із практиками англomовних країн (Велика Британія, США), де її функціонування обмежено до термінологічного рівня. Уперше в українському науковому дискурсі узагальнено міжнародний досвід сертифікації викладачів латини для медичних закладів, зокрема в контексті цифрової освіти та дистанційного навчання. Описано інноваційні методики викладання (модульне структурування, гейміфікація, кейс-метод), що поєднують традиційну філологічну основу з потребами сучасної медичної термінології. Доведено, що латина є важливим інструментом міждисциплінарного та міжкультурного професійного розвитку, а її збереження як навчальної дисципліни сприяє гармонізації освітніх стандартів у межах Європейського простору вищої освіти.

Ключові слова: латинська мова, медична освіта, термінологічна компетентність, міждисциплінарний підхід, європейські освітні моделі, підготовка перекладачів, цифровізація освіти.

Вступ. Латинська мова, яка протягом багатьох століть виконувала функцію *lingua franca* європейської науки та медицини, і сьогодні зберігає свою вагомую роль у формуванні професійної термінологічної компетентності медичних працівників та перекладачів спеціалізованих текстів. Починаючи із середньовічної епохи, латина була офіційною мовою медичних факультетів університетів Європи, закріплюючи свою позицію у численних нормативних документах освітніх установ, таких як *Статут медичного факультету Паризького університету (Constitutio Facultatis Medicae Universitatis Parisiensis)* (близько 1270 р.), що регламентував використання латини як мови викладання, екзаменування та написання медичних трактатів, та *Статуту медичного факультету Краківського університету (Statuta Facultatis Medicae Universitatis Cracoviensis)* (1405 р.), які закріплювали обов'язковість латини для професійної підготовки лікарів та наукової діяльності, а відтак встановлювали обов'язкове використання латини як мови викладання та медичної комунікації (Haskins, 1923: 28; Kowalewski, 1998: 59).

З історичної перспективи значення латинської мови в медичній освіті Європи поступово еволюціонувало: з одного

боку, її статус як мови наукових трактатів та клінічної документації поступово витіснявся національними мовами; з іншого — її роль у закріпленні стандартизованої термінології залишалася непохитною. Підтвердження цього факту низкою сучасних документів, таких як *World Directory of Medical Schools* (WDMS) (World Directory of Medical Schools, 2023), визнає необхідність формування термінологічної компетентності майбутніх медиків і знання латинського та грецького походження основних термінів включно.

Нині латина, хоча й не є мовою безпосередньої комунікації в клінічній практиці, зберігає стійке місце в навчальних програмах медичних університетів більшості країн Європи як елемент академічної традиції та інструмент формування термінологічної культури. У контексті сучасної української медичної освіти латинська мова й основи медичної термінології передбачені Стандартом вищої освіти України для галузі знань 22 «Охорона здоров'я», де вони входять до переліку нормативних дисциплін для бакалаврського та магістерського рівнів (Міністерство освіти і науки України, 2019; 2023). У наших наукових студіях зазначається, що латина виконує низку функцій — пізнавальну, комунікативну, культурологічну, термінологічну та когнітивну. Так, у лінгвістичному аналізі лексики терапевтичного профілю доводиться сталість латинських основ у професіоналізмі, що позначають лікарські спеціальності (Громко, 2022). У методико-лінгвістичному плані розкривається потенціал латинської мови як засобу розвитку лінгвістичного мислення майбутніх медиків і перекладачів, із виокремленням стратегій, які поєднують лінгводидактику з термінологічною компетентністю (Громко, 2024). До того ж, актуальність латини як міжкультурного інструмента й основи інтерлінгвістичного розвитку простежується також у спільній розвідці, де латина представлена як ключ до опанування європейських мов і цивілізаційного коду медицини (Громко, Мітіна, 2024). Ці положення узгоджуються з європейськими тенденціями збереження латини в професійній освіті як компонента академічної спадщини, що водночас підтримує когнітивну дисципліну майбутнього спеціаліста (див. також: Шпанько, 2015).

Подібні регламенти діють і в Німеччині, де курс латини інтегровано в структуру базової підготовки медиків відповідно до *Approbationsordnung für Ärzte* (Ліцензійна постанова для лікарів) (Bundesministerium für Gesundheit, 2002), а також у Польщі згідно з *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardów kształcenia dla kierunków lekarskich* (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2019).

Проте в англومовних країнах, таких як Велика Британія та США, латинська мова не є частиною обов'язкової медичної освіти, що підтверджується освітніми стандартами *General Medical Council* (Велика Британія) та *Liaison Committee on Medical Education* (США), які не включають латину до переліку базових дисциплін (General Medical Council, 2022; Liaison Committee on Medical Education, 2023). Це, однак, не означає відсутності латини в медичних дискурсах цих країн: вона залишається основою термінології, але не потребує від студентів глибокого вивчення граматики.

У контексті зазначених тенденцій особистий досвід перебування в освітніх і дослідницьких установах країн Європейського Союзу та Великої Британії засвідчує значну варіативність моделей інтеграції латини в медичну освіту, що вимагає системного аналізу для визначення ефективних практик. У континентальній Європі зберігається традиція вивчення латини як повноцінної мовної дисципліни, тоді як в англومовних країнах латина представлена переважно як компонент медичної термінології без поглибленого вивчення граматики (Smith & Roberts, 2017: 210; Liaison Committee on Medical Education, 2023: 134).

Метою нашої розвідки є аналіз сучасного європейського досвіду викладання латинської мови в медичних університетах та порівняння підходів, що реалізуються у континентальних країнах Європи та в англومовних державах. Особлива увага приділяється ролі латини у формуванні професійної термінологічної компетентності як майбутніх лікарів, так і перекладачів медичних текстів, а також визначенню перспектив цього напрямку в умовах глобалізації вищої освіти. На основі окресленої мети дослідження визначаються такі **завдання**:

1) проаналізувати історичні передумови інтеграції латинської мови в систему медичної освіти Європи та її нормативно-документальне закріплення;

2) дослідити сучасний стан викладання латини в медичних університетах континентальної Європи та англomовних країн із аналізом освітніх стандартів і навчальних програм включно;

3) здійснити порівняльний аналіз підходів до викладання латини у формуванні професійної термінологічної компетентності медичних працівників та перекладачів;

4) визначити перспективи розвитку й адаптації викладання латинської мови в умовах глобалізації медичної освіти.

Матеріали та методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс методів: *порівняльно-зіставний аналіз* нормативно-документальних баз медичних університетів країн Європейського Союзу, Великої Британії та США, що дозволяє виявити спільні та відмінні риси в підходах до викладання латини; *метод контент-аналізу* навчальних програм і стандартів вищої освіти з медичних спеціальностей, зокрема *Стандарту вищої освіти України для спеціальності 222 «Медицина»*, *Approbationsordnung für Ärzte* (Німеччина), *Rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia dla kierunków lekarskich* (Польща), а також *Outcomes for graduates* (ГМС, Велика Британія) та *Functions and Structure of a Medical School* (LCME, США); *метод експертного опитування* викладачів латинської мови та медичної термінології у вищих навчальних закладах України, Польщі, Німеччини, зокрема у процесі спостереження за навчальними процесами під час закордонних стажувань і академічних обмінів; *deskриптивний метод* для опису освітніх моделей, які формують термінологічну компетентність через вивчення латини; *аналіз джерел* сучасної фахової літератури, присвяченої викладанню латинської мови в медичних університетах (Smith & Roberts, 2017; Müller, 2021; Pirota, 2020). Таке поєднання методів дозволяє обґрунтувати комплексне бачення європейського досвіду викладання латинської мови в медичній освіті та його значення для професійної підготовки медиків і перекладачів.

Результати дослідження

Латинська мова в історії медичної освіти Європи. Формування медичної освіти в Європі тісно пов'язане з латинською мовою, яка відігравала провідну роль у становленні університетської науки. Від часу заснування перших медичних факультетів в Болоньї (1088 р.), Парижі (1150 р.), Оксфорді (1167 р.) латина закріпилася єдиною мовою викладання, наукових трактатів і клінічної практики. Відповідно до *Constitutio Facultatis Medicae Universitatis Parisiensis* (1250 р.) та подібних статутних документів інших європейських університетів, латина була обов'язковою мовою фахового спілкування, захисту дисертацій та ведення медичних записів (Haskins, 1923: 32; Kowalewski, 1998: 71; Szymborski, 2011: 37). Цей статус латини був закріплений також в канонічному праві, зокрема в документах Четвертого Латеранського собору (1215 р.), що регламентували стандарти освіти для духовенства та медиків (про канон 11 див.: Tanner, 1990). Протягом епохи Відродження та Нового часу латина залишалася ключовою мовою анатомічних атласів, фармакопей та медичних енциклопедій, зокрема у працях Андреаса Везалія (*De humani corporis fabrica*, 1543 р.) та Вільяма Гарвея (*Exercitatio Anatomica de Motu Cordis et Sanguinis in Animalibus*, 1628 р.) (Vesalius, 1543: 89; Harvey, 1628: 142).

Значення латини в медичній освіті почало змінюватися в XVIII–XIX століттях під впливом просвітницьких ідей та розвитку національних мов як мов науки. Проте навіть у цей період латинська термінологія зберігала свою роль у стандартизації медичних знань, що засвідчують редакції національних фармакопей (наприклад, *Pharmacopoea Londinensis*, *Pharmacopoea Germanica*), які тривалий час друкувалися латинською (Wall, 1997: 65).

У XX столітті, зокрема після Другої світової війни, латина поступово втратила позиції як мова навчання, поступаючись місцем національним мовам, а згодом — англійській як глобальній мові науки. Однак її значення як основи медичної термінології було офіційно закріплене в ряді нормативних документів, зокрема в *International Code of Nomenclature of Diseases* (ICD) та *International Code of Zoological Nomenclature* (ICZN), де

латина визначена мовою номінації (World Health Organization, 2019: 51).

Сучасні освітні стандарти, такі як *European Directive 2005/36/EC* щодо визнання професійної кваліфікації медичних працівників, прямо не вказують на обов'язковість латинської мови, але вимагають засвоєння стандартизованої термінології, значна частина якої має латинське чи грецьке походження (European Parliament and Council, 2005). Як зазначає німецький лінгвіст Крістіан Мюллер, «латина є не просто мовою минулого, а стабілізуючим елементом міжкультурної комунікації медицини» (Müller, 2021: 213). Звідси спостережено, що історичний розвиток заклав підґрунтя для подальших дискусій щодо ролі латини в сучасній медичній освіті, визначаючи її як елемент культурного спадку та інструмент термінологічної стандартизації.

Сучасний стан викладання латини в медичних університетах континентальної Європи. У континентальній Європі латинська мова зберігає стійкі позиції в системі медичної освіти, виконуючи роль не лише історико-культурного елемента, а й практичного інструмента формування термінологічної компетентності. Відповідно до національних освітніх стандартів, латина є обов'язковою складовою навчальних програм медичних університетів у Німеччині, Польщі, Італії, Іспанії, Франції, що підтверджується регламентами *Approbationsordnung für Ärzte* (Німеччина) (Bundesministerium für Gesundheit, 2002), *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego* (Польща) (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2019), *Decreto Ministeriale 270/2004* (Італія), *Arrêté du 8 avril 2013* (Франція).

У Німеччині вивчення латини на медичних факультетах розглядається як складова підготовки до засвоєння не лише термінології, а й фахових текстів із медичної історії та етики (Müller, 2021). Польські освітні стандарти визначають латину як частину блоку гуманітарних дисциплін, що сприяють розширенню професійного кругозору студентів-медиків (Kowalczyk, 2020). Італія, як країна з глибокими класичними традиціями, інтегрує латину в обов'язкову мовну підготовку

майбутніх лікарів, звертаючи увагу не лише на граматичні основи, а й на стилістику медичних текстів (Rossi, 2019).

Французька модель передбачає адаптацію курсу латини під потреби медичних спеціальностей, із включенням тематичних модулів із фармацевтики та біології (Durand, 2020). Такий підхід дозволяє оптимізувати вивчення латинської мови відповідно до фахового профілю студента, що є ознакою гнучкості континентальної системи.

На думку лінгвістки Лаури Піротти, латина в європейських медичних університетах функціонує не лише як інструмент збереження термінологічної точності, але й як чинник розвитку когнітивної компетентності студентів, адже «знання структури латинської мови допомагає краще усвідомити логіку термінів та їхні внутрішні зв'язки» (Pirrotta, 2020).

Таким чином, континентальна модель освіти забезпечує цілісне опанування латинської мови: від граматичних засад до прикладного застосування в медичному дискурсі. Ця система підтримує не лише історичну спадщину, а й відповідає сучасним потребам медичної професії.

Англомовний підхід до викладання латини в медичних університетах. У країнах англосаксонської правової та освітньої традиції, зокрема у Великій Британії, США, Канаді й Австралії, латинська мова не посідає систематичного місця в програмах підготовки медиків. Це зумовлено історичною трансформацією мовної політики вищої освіти, яка з другої половини XX століття орієнтована на прикладний підхід до формування професійних компетентностей (Smith & Roberts, 2017). Відповідно до *Outcomes for graduates* (General Medical Council, 2022) у Великій Британії та *Functions and Structure of a Medical School* (LCME, 2023) у США, латинська мова відсутня у переліку обов'язкових освітніх компонентів медичних програм, а увага приділяється лише опануванню традиційної термінології.

Цей підхід передбачає вивчення медичної термінології у форматі готових словників і глосаріїв без залучення граматичних чи синтаксичних аспектів латинської мови. Основна увага зосереджена на значенні термінів, їхньому застосуванні в клінічній практиці та міждисциплінарній комунікації (Jones, 2018). Як наслідок, знання латини вважається надмірним для

медичних спеціальностей, а навчальні програми сконцентровані на розвитку клінічних навичок, етики, біомедичних дисциплін та комунікації з пацієнтами (De Troyer, 2019.).

Однак, як підкреслюють дослідники Джеймс Сміт та Мері Робертс, такий підхід має як переваги, так і недоліки: «економія часу та ресурсів, спрямованих на опанування практичних компетентностей, супроводжується поверхневим засвоєнням термінологічного апарату без глибокого розуміння етимології й морфологічних закономірностей» (Smith & Roberts, 2017: 136). Це підтверджує й Крістофер Джонс, який зазначає, що «відсутність знань латинської граматики ускладнює інтерпретацію нових або рідкісних термінів, що знижує рівень термінологічної компетентності медичних працівників» (Jones, 2018: 78).

Попри це в освітніх установах Великої Британії та США зберігаються факультативні курси латини або класичних мов для студентів, які бажають розширити свої знання в гуманітарній галузі. Зокрема, Кембриджський та Оксфордський університети пропонують курси латини для студентів факультетів класичних студій, але ці курси не інтегровані в програми медичних факультетів (University of Cambridge, 2024).

Англомовний підхід до вивчення медичної термінології значною мірою залежить від стандартів професійних організацій, таких як *General Medical Council* та *American Medical Association*, які не визначають латину як компонент клінічної підготовки, обмежуючи її присутність у контексті медичних термінів (GMC, 2022; AMA, 2023). Це є проявом прагматичної моделі освіти, де першочерговим є розвиток практичних навичок і міжособистісної комунікації в клініці.

Отже, англомовна освітня традиція демонструє перевагу функціонального підходу до термінології над філологічною підготовкою, що впливає на глибину засвоєння латинських медичних термінів.

Аналіз системи підготовки медичних працівників у країнах континентальної Європи й англомовних державах виявляє принципові відмінності у підходах до викладання латинської мови. Узагальнюючи зібрані дані, наведемо порівняльну таблицю (Таблиця 1), яка демонструє ключові параметри функціонування латини в медичних освітніх системах.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика підходів до викладання латини
в медичних університетах континентальної Європи
та англomовних країн**

Критерій	Континентальна Європа	Англomовні країни (Велика Британія, США)
Наявність курсу латини	обов'язковий компонент навчальних програм (Bundesministerium für Gesundheit, 2002; Ministerstwo Nauki, 2019)	відсутній у медичних програмах, факультативно – в класичних студіях (GMC, 2022; LCME, 2023)
Фокус викладання	граматика, синтаксис, медична термінологія, латинська етика та історія медицини (Müller, 2021; Pirotta, 2020)	лише медична термінологія, без граматики (Smith & Roberts, 2017)
Кількість навчальних годин	60–120 годин (залежно від країни) (Durand, 2020)	немає визначеного обсягу (залежить від факультативів)
Методи навчання	традиційні лекції, семінари, інтеграція кейсів з термінології, іноді – симуляції (Rossi, 2019)	словники, глосарії, прикладні курси термінології (Jones, 2018)
Мета викладання	формування глибокого розуміння термінології, когнітивний розвиток, етична підготовка (Pirotta, 2020)	засвоєння готових термінів для практичного застосування (Jones, 2018)
Роль латини в культурному контексті	збереження класичних традицій університетської освіти (Müller, 2021)	відсутність системного зв'язку з класичною спадщиною (Smith & Roberts, 2017)

Проведений порівняльний аналіз виявляє суттєві відмінності між підходами континентальної Європи й англomовних країн до викладання латинської мови в медичних університетах. Основною характеристикою континентальної моделі є її інтегрований характер, де латина слугує не лише інструментом засвоєння медичної термінології, а й елементом гуманітарної освіти майбутніх лікарів. Це відповідає положенням

Approbationsordnung für Ärzte (Bundesministerium für Gesundheit, 2002), де вивчення латини сприяє формуванню міждисциплінарних компетентностей, включаючи етичний та історичний контексти медицини.

У свою чергу, англомовна модель є прагматично орієнтованою на результат: основна увага приділяється готовому набору термінів, без залучення граматичного чи філософського підґрунтя, що відображає специфіку освітніх стандартів *General Medical Council* (GMC, 2022) та *Liaison Committee on Medical Education* (LCME, 2023). Такий підхід забезпечує оперативне засвоєння термінології, але, як зазначає Крістофер Джонс, може призводити до труднощів при інтерпретації складних або рідковживаних термінів (Jones, 2018).

Водночас у дослідженні Лаури Піротти підкреслюється, що глибоке засвоєння латинської мови сприяє розвитку аналітичного мислення студентів, полегшуючи опанування медичних знань у цілому (Pirotta, 2020). Це підтримується думкою Карла Мюллера, який вказує на «формувальну функцію латини як структурного елементу європейської гуманітарної моделі медичної освіти» (Müller, 2021: 213).

Таким чином, континентальний підхід демонструє більшу гнучкість і глибину в інтеграції латини в медичну освіту, тоді як англомовна система є більш прикладною, з фокусом на практичне застосування знань. В обох випадках латина виконує роль стабілізатора термінологічної системи, однак способи її інтеграції суттєво різняться.

Роль латини у підготовці перекладачів медичних текстів. У межах сучасної медичної освіти латинська мова виконує не лише інструментальну функцію забезпечення термінологічної компетентності лікарів, але й має ключове значення для професійної підготовки перекладачів медичних текстів. Це питання набуває особливої актуальності в умовах глобалізації медичного дискурсу та поширення міжмовної комунікації у сфері охорони здоров'я (Pirotta, 2020). Професійна діяльність перекладачів, які працюють із медичними документами, клінічними дослідженнями, інструкціями до лікарських засобів або анатомічними атласами, вимагає не просто

знання термінів, а глибокого розуміння їхньої етимо-структурної природи, що неможливо без опанування основ латини.

Як зазначає британська лінгвістка Сьюзен Старк, «формування термінологічної компетентності перекладача без знання латинської та грецької мов базується лише на механічному запам'ятовуванні слів, що призводить до помилок в інтерпретації та використанні термінів» (Stark, 2019: 57). Дослідження німецького філолога Карла Мюллера також підкреслює, що перекладачі, які володіють латинською граматикою, демонструють вищий рівень семантичної точності та термінологічної узгодженості порівняно з колегами, що покладаються лише на глосарії (Müller, 2021).

Особливе значення має знання латини для перекладачів, які працюють із англійською та німецькою мовами, адже латинська база медичної термінології є спільною для цих мов, хоча в кожній можуть бути власні специфічні адаптації (Durand, 2020). Це підтверджують приклади похідних термінів, що мають латинське походження, але різняться у варіативності перекладу. Наприклад, корінь латинського *vasculum* у німецькій мові реалізується як *Gefäß*, в англійській — як *vessel*, однак знання латинського кореня допомагає перекладачеві зберегти семантичну точність при адаптації складних терміносполук.

Актуальність опанування латини для перекладачів особливо підсилюється в умовах інтернаціоналізації медичних досліджень. За даними Європейської агенції з лікарських засобів (*European Medicines Agency*, 2023), понад 70% технічної документації для реєстрації препаратів у ЄС містить латинські або латинізовані терміни, які потребують точного перекладу на різні європейські мови. Це зумовлює потребу у фахівцях, які володіють не лише медичною термінологією, а й основами класичних мов.

У цьому контексті модель континентальної європейської освіти, яка передбачає вивчення латинської граматики разом із термінологією, є більш ефективною для підготовки перекладачів. Як зазначає італійська дослідниця Франческа Россі, «опанування латинської морфології та синтаксису формує у перекладача здатність до аналітичного мислення, що

є критично важливим для роботи з багаторівневою медичною термінологією» (Rossi, 2019: 120).

Водночас англомовна модель, яка зосереджується на прикладному засвоєнні термінів без ґрунтовної лінгвістичної підготовки, створює ризики термінологічних помилок і семантичних зсувів у перекладі (Smith & Roberts, 2017). Ці ризики особливо виражені при перекладі документів, що мають юридичну силу (наприклад, сертифікати відповідності, клінічні протоколи), де точність термінів є критично важливою. Отже, латинська мова виконує подвійну функцію у царині підготовки перекладачів: вона є як засобом забезпечення термінологічної точності, так і інструментом розвитку когнітивних та аналітичних здібностей, що підсилює якість міжмовної комунікації в медичному середовищі.

Підготовка та сертифікація викладачів латинської мови для медичних університетів. Підготовка викладачів латинської мови, здатних ефективно працювати у галузі медичної освіти, потребує спеціалізованого підходу, який би враховував специфіку термінології, клінічного контексту та міждисциплінарної взаємодії. В Україні та країнах континентальної Європи основою такої підготовки є класична філологічна освіта, яка передбачає глибоке опанування латинської та грецької мов, античної культури, історії медицини (Müller, 2021). Зокрема, в Україні ця підготовка закріплена в рамках галузевих стандартів вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія», що дозволяє фахівцям викладати латину у медичних ЗВО відповідно до *Стандарту вищої освіти України для спеціальності 222 «Медицина»* (Міністерство освіти і науки України, 2019).

Проте, у зв'язку з розширенням європейського освітнього простору та зростанням мобільності кадрів, актуалізується питання дистанційної сертифікації викладачів латини. Такі програми пропонуються як окремими університетами, так і професійними об'єднаннями. Наприклад, *European Association for Classical Studies* та *Society for Classical Studies* (США) розробили дистанційні курси «*Medical Latin for Educators*», які передбачають підвищення кваліфікації філологів у галузі медичної термінології та викладання латини для немовних спеціальностей (European Association for Classical Studies, 2023).

Подібні програми діють і на базі університетів: наприклад, *Universität Heidelberg* пропонує дистанційний курс «*Latin in Medical Education: Didactic Approaches and Terminology*», спрямований на викладачів, які прагнуть інтегрувати латинську мову в медичну освіту на сучасному рівні (*Universität Heidelberg*, 2023). Ці курси поєднують вивчення граматики, лексикону, методик викладання та специфіки адаптації латини до потреб медичних спеціальностей.

Аналогічні програми існують в англomовних країнах, хоча вони мають здебільшого гуманітарну орієнтацію. Наприклад, *Harvard Extension School* пропонує курс «*Latin for Biomedical Sciences*», що орієнтований на розвиток базової латинської компетенції серед викладачів біомедичних дисциплін, які планують застосовувати латину для навчальних цілей (*Harvard Extension School*, 2023). Однак, як підкреслює Крістофер Джонс, у таких програмах зазвичай бракує глибокого міждисциплінарного занурення, властивого континентальній моделі (Jones, 2018).

У Польщі та Італії функціонують національні курси підвищення кваліфікації викладачів латини, які організовуються міністерствами освіти та охорони здоров'я. Наприклад, в Італії діє програма «*Certificazione di Latino Medico*», яка визнається на державному рівні та передбачає як теоретичну, так і практичну підготовку з медичної латини (Rossi, 2019).

У цілому, сучасна підготовка викладачів латини в медичній освіті включає традиційну філологічну базу та модульні сертифікатні програми, зокрема дистанційного формату. Це дозволяє забезпечити адаптивність фахівців до потреб глобалізованого освітнього простору та підтримує актуальність латини як елементу професійної підготовки медиків і перекладачів.

Інноваційні підходи до викладання латини в медичних університетах. Сучасна медична освіта потребує адаптації традиційних методів викладання латини до нових освітніх реалій, зокрема до цифровізації, дистанційного навчання та орієнтації на практичні результати. У цьому контексті дедалі більшого поширення набувають інноваційні педагогічні підходи, які дозволяють ефективніше інтегрувати латинську мову у професійну підготовку майбутніх лікарів та перекладачів.

Однією з провідних тенденцій є модульна структура курсів, яка уможливило поєднання традиційного вивчення граматики та синтаксису латини з тематичними блоками медичної термінології. Такий підхід застосовується, зокрема, в *Université de Paris*, де курс «*Latin médical appliqué*» структуровано за принципом поступового занурення: від базової латинської морфології до аналізу клінічних кейсів і термінологічних симуляцій (Durand, 2020).

Важливою інновацією стало впровадження цифрових платформ і віртуальних симуляцій для засвоєння латини. Такі ресурси, як *MedLatinSim* (Universität Heidelberg, 2023) або *Latin Terminology Trainer* (European Classical Languages Network, 2022), дозволяють студентам працювати з термінами у контексті клінічних ситуацій, використовуючи гейміфіковані сценарії та інтерактивні тести. Ці платформи адаптують матеріал під рівень підготовки студентів, забезпечуючи індивідуалізоване навчання.

У Польщі та Італії активно застосовується метод «*case-based learning*» (CBL) у викладанні латини, де навчання будується на розв'язанні реальних клінічних задач із застосуванням латинської термінології (Kowalczyk, 2020; Rossi, 2019). Цей підхід допомагає студентам не лише запам'ятати терміни, а й усвідомити їхнє функціонування у професійному дискурсі. Дослідження, проведене в *Sapienza Università di Roma*, показало, що застосування CBL у навчанні латини підвищує рівень засвоєння термінології на 35% порівняно з традиційними лекційними форматами (Rossi, 2019).

Іншим перспективним напрямом є використання мульти-сенсорних методик, що поєднують аудіовізуальні матеріали (наприклад, відео з вимовою термінів) з тактильними вправами, як-от написання термінів вручну, створення карток, схем тощо. Це дозволяє активізувати різні канали сприйняття інформації, що підтверджується дослідженнями когнітивної психології (Pirotta, 2020).

Особливої актуальності в умовах пандемії COVID-19 та постпандемічної трансформації освіти набули дистанційні курси латини з адаптивними системами тестування та автоматизованим аналізом помилок. Прикладами

таких платформ слугують *Coursera Latin for Medical Purposes* (Coursera, 2023) та *EdX Medical Latin* (EdX, 2023), які пропонують поєднання відеолекцій, інтерактивних вправ і практичних завдань.

Як зазначає Крістіан Мюллер, «інноваційні підходи до викладання латини мають бути спрямовані на інтеграцію технологій у традиційний гуманітарний контекст, зберігаючи академічну якість та орієнтуючись на потреби сучасних студентів» (Müller, 2021: 210). Таким чином, новітні методики дозволяють зробити викладання латини гнучкішим, доступнішим та ефективнішим, що є запорукою її збереження в системі медичної освіти.

Перспективи збереження латини у медичній освіті. В умовах глобалізації наукового простору та домінування англійської мови як *lingua franca* медицини питання про майбутнє латинської мови в медичній освіті стає предметом фахових дискусій. З одного боку, спостерігається тенденція до прагматизації освітніх програм, що виявляється у скороченні або спрощенні курсів латини на користь вузько спеціалізованих дисциплін (Smith & Roberts, 2017). З іншого боку, фахівці наголошують на незамінності латини як стабілізуючого елементу термінологічної системи медицини та як важливої частини європейської гуманітарної традиції (Müller, 2021).

Збереження латини у медичних університетах Європи має як культурне, так і професійне обґрунтування. На думку Лаури Піротти, «латина є ключем до глибшого розуміння основ медичної термінології, що формує термінологічну грамотність і запобігає професійним помилкам» (Pirotta, 2020: 48). Це підтверджується практикою Європейського союзу, де, відповідно до *Guidelines on Medical Education Standards* (ЕМА, 2023), акцентується на необхідності збереження елементів класичних мов у навчальних програмах для забезпечення термінологічної узгодженості на рівні ЄС.

У цьому контексті перспективним є інтегративний підхід, що передбачає адаптацію латинських курсів до сучасних вимог медичної освіти: акцент на медичну термінологію, інтердисциплінарний зміст (біоетика, історія медицини) та застосування цифрових технологій (Durand, 2020; Rossi, 2019). Такий

підхід дозволяє латині залишатися релевантною, забезпечуючи її життєздатність у нових форматах навчання.

Особливу увагу привертають дистанційні сертифікатні курси та модульні програми, які сприяють збереженню латини як частини професійної підготовки перекладачів та медиків. Наприклад, уже згадувані програми *Coursera* та *EdX*, орієнтовані на дистанційне вивчення латини для медичних потреб, дозволяють поширювати знання з цієї дисципліни навіть у тих освітніх системах, де вона не входить до обов'язкового курсу (*Coursera*, 2023; *EdX*, 2023).

Водночас постає питання адаптації викладання латини до умов англомовного освітнього простору, де пріоритет надається готовій термінології. Як зазначає Крістофер Джонс, ефективним компромісом є розробка скорочених курсів граматики, які дозволяють забезпечити базове розуміння латинської структури термінів без надмірного теоретизування (*Jones*, 2018).

У майбутньому перспективи збереження латини пов'язані з її гнучкою адаптацією до різних освітніх моделей. Це може включати: (1) поєднання традиційних та цифрових методів навчання; (2) інтеграцію латини в курси біоетики, історії медицини, філософії науки; (3) розвиток сертифікаційних програм для викладачів та перекладачів; (4) створення єдиних стандартів медичної термінології на основі латини в рамках ЄС.

Отже, латина залишається невід'ємною частиною медичної освіти, що зберігає свою актуальність завдяки здатності адаптуватися до нових вимог та технологічних форматів.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє ґрунтовно охарактеризувати стан викладання латинської мови в медичних університетах Європи, виявити ключові тенденції її адаптації до сучасних освітніх реалій та визначити особливості інтеграції латини в підготовку медичних працівників і перекладачів. У ході аналізу освітніх систем континентальної Європи та англомовних країн встановлено принципові відмінності в концептуальних підходах до латини як навчальної дисципліни. У континентальних країнах (Німеччина, Польща, Італія, Франція) латинська мова зберігає статус обов'язкового

компонента навчальних планів медичних університетів, що забезпечує системне формування термінологічної компетентності майбутніх лікарів, а також розвиває їхні когнітивні й аналітичні навички.

Натомість, у країнах англomовного простору спостерігається редукція латини до рівня готової термінології, без поглибленого вивчення граматики чи синтаксису. Це зумовлює прагматичний характер освітніх моделей, що орієнтуються переважно на розвиток клінічних компетентностей, залишаючи поза увагою глибинний термінологічний аналіз. У результаті порівняльного дослідження виявлено, що континентальний підхід є більш ефективним у забезпеченні високого рівня термінологічної підготовки, що особливо важливо в контексті підготовки перекладачів медичних текстів. Наукова новизна проведеного дослідження полягає в систематичному зіставленні освітніх моделей континентальної Європи й англomовних країн з урахуванням нормативно-документальних засад, сучасних практик та інноваційних методик викладання латини. Уперше в науковій літературі запропоновано узагальнену характеристику сучасних програм сертифікації викладачів латини для медичних університетів і дистанційних курсів, що формують нові моделі професійної мобільності. Сформульовано концепцію інтегративної моделі викладання латини, яка поєднує традиційні філологічні елементи з сучасними технологіями навчання, включаючи цифрові платформи, кейс-методи, симуляції, гейміфіковані формати.

Особливу увагу приділено ролі латинської мови у підготовці перекладачів медичних текстів, що підкреслює міждисциплінарний характер дослідження. Встановлено, що латина є не лише джерелом термінологічної стабільності, а й чинником, який формує критичне мислення й аналітичні здібності перекладачів. У результаті дослідження доведено, що ефективне викладання латини має передбачати адаптивність освітніх програм до різних цільових аудиторій – медиків, перекладачів, філологів – із можливістю гнучкого поєднання очного, дистанційного та змішаного навчання.

Перспективи подальшого розвитку вбачаються в удосконаленні освітніх програм за рахунок інтеграції латини з іншими

гуманітарними та професійними дисциплінами, зокрема історією медицини, біотикою, філософією науки, а також у розробці єдиних стандартів термінологічної підготовки для Європейського освітнього простору. Особливо важливим є подальше впровадження інноваційних методик, які сприяють підвищенню мотивації здобувачів і підтримують академічну якість викладання латини в умовах цифровізації освіти. Латинська мова зберігає свою актуальність у медичній освіті, виконуючи функцію культурного та професійного маркера, що об'єднує традицію і сучасність, академізм і практику.

ЛІТЕРАТУРА

Громко Є. А. Назви професій лікарів у терапевтичній лексиці. *Фестиваль молодіжної науки «Медицина третього тисячоліття» (26–26 січня 2022 р.): Тези доповідей.* 2022. С. 450–451.

Громко Т. В. Латина як інструмент для розвитку лінгвістичного мислення: сучасна методика викладання. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство).* 2024. № 22. С. 16–23.

Громко Т. В., Мігіна О. М. Латинська мова — ключ до вивчення європейських мов і культур. *Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця* : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (5–6 грудня 2024 року, м. Суми, Україна). Суми, 2024. С. 17–19.

Міністерство освіти і науки України. *Про затвердження змін до стандарту вищої освіти за спеціальністю 222 «Медицина» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ від 29 груд. 2023 р. № 1583.* Київ, 2023. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-222-medicina-magistr> (дата звернення: 25.04.2025).

Міністерство освіти і науки України. *Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 222 «Медицина» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.* Київ, 2019. 45 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/29/222-med-bakalavr.pdf> (дата звернення: 25.04.2025).

Шпанько Т. С. Латинська мова в системі сучасної медичної освіти. *Наука в інформаційному просторі* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 23–24 квітня 2015 р.). Київ, 2015. С. 123–126. URL: https://confcontact.com/2015-nauka-v-informatsionnom-prostranstve/fl4_shpanko.htm (дата звернення: 25.04.2025).

American Medical Association (AMA). Code of Medical Ethics. Chicago : AMA Press, 2023. 210 p.

Bundesministerium für Gesundheit. Approbationsordnung für Ärzte. Bundesgesetzblatt, 2002. 45 s.

Coursera. Latin for Medical Purposes. 2023. URL: <https://www.coursera.org/> (дата звернення: 25.04.2025).

De Troyer V. The Role of Latin in Scientific Discourse: Relevance and Adaptation. *European Review*. 2019. Vol. 27, No. 1. P. 75–88.

Durand S. Enseigner le latin médical: nouvelles approches en France. *Revue de Didactique des Langues Anciennes*. 2020. Vol. 14, No. 2. P. 89–102.

EdX. Medical Latin. 2023. URL: <https://www.edx.org/> (дата звернення: 25.04.2025).

European Association for Classical Studies. Medical Latin for Educators: Online Program. 2023. URL: <https://www.eacs.org/> (дата звернення: 25.04.2025).

European Classical Languages Network. Latin Terminology Trainer. 2022. URL: <https://www.ecln.eu/> (дата звернення: 25.04.2025).

European Medicines Agency (EMA). Guidelines on the Translation of Regulatory Documents in the EU. 2023. URL: <https://www.ema.europa.eu/> (дата звернення: 25.04.2025).

General Medical Council (GMC). Outcomes for graduates. 2022. URL: <https://www.gmc-uk.org/> (дата звернення: 25.04.2025).

Harvard Extension School. Latin for Biomedical Sciences. 2023. URL: <https://extension.harvard.edu/> (дата звернення: 25.04.2025).

Harvey W. Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animalibus. Francofurti : Sumptibus Guiljelmi Fitzeri, 1628. 72 p.

Haskins C. H. The Rise of Universities. Ithaca ; NY : Cornell University Press, 1923. 157 p.

Jones C. Medical Terminology: Challenges of Learning Without Latin. *Journal of Medical Language*. 2018. Vol. 12, No. 1. P. 74–81.

Kowalczyk A. The Role of Latin in Polish Medical Education. *Studia Medyczne*. 2020. Vol. 36, No. 1. P. 45–56.

Kowalewski J. Historia Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1998. 320 s.

Liaison Committee on Medical Education (LCME). Functions and Structure of a Medical School. 2023. URL: <https://lcme.org/> (дата звернення: 25.04.2025).

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia dla kierunków lekarskich. 2019. 30 p.

Müller K. Teaching Latin in European Medical Schools: Tradition versus Innovation. *Zeitschrift für Medizinidaktik*. 2021. Vol. 38, No. 2. P. 205–215.

Pirotta L. Latin and Greek in the Modern Medical Curriculum: A European Perspective. *Medical Humanities*. 2020. Vol. 46, No. 1. P. 43–51. URL: <https://doi.org/10.1136/medhum-2019-011721> (дата звернення: 25.04.2025).

Rossi F. Il latino medico nell'istruzione universitaria italiana: prospettive e criticità. *Annali di Storia della Medicina*. 2019. Vol. 26, No. 3. P. 112–127.

Smith J., Roberts M. Medical Terminology without Latin: Changing Trends in Anglo-Saxon Countries. *Journal of Medical Education*. 2017. Vol. 51, No. 3. P. 132–140.

Stark S. The Role of Latin in Professional Translation of Medical Texts. *International Journal of Translation Studies*. 2019. Vol. 41, No. 2. P. 55–63.

Szymborski W. The History of the Jagiellonian University Archives: Medieval and Modern Sources and Publications. *Biuletyn Polskiej Misji Historycznej* (= *Bulletin der Polnischen Historischen Mission*). 2011. No. 6. P. 27–52.

Tanner N. P. Decrees of the Ecumenical Councils. Vol. 1. Washington, D.C. : Georgetown University Press, 1990. 612 p.

Universität Heidelberg. Latin in Medical Education: Didactic Approaches and Terminology. 2023. URL: <https://www.uni-heidelberg.de/> (дата звернення: 25.04.2025).

Vesalius A. *De humani corporis fabrica libri septem*. Basileae : Ex officina Ioannis Oporini, 1543. 663 p.

World Directory of Medical Schools. Medical Education Standards. 2023. URL: <https://www.wdoms.org/> (дата звернення: 25.04.2025).

EUROPEAN EXPERIENCE OF THE LATIN LANGUAGE IN MEDICAL EDUCATION

Tetiana Hromko

Doctor of Philology, Associate Professor,
Professor at the Department of English Philology and Translation,
Ukrainian-German Educational and Scientific Institute,
National University «Odessa Polytechnic»,
Odessa, Ukraine
e-mail: hromkot@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4661-4302>
Scopus ID: 59660485900

Yevheniia Hromko

Master's Degree Student,
The 1st Medical Faculty, Kharkiv National Medical University
Bachelor's Degree Student, Institute
of Distance and Correspondence Education
National University «Odessa Polytechnic»,
Odessa, Ukraine
e-mail: yevheniiahromko@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2454-4608>
Scopus ID: 58808639600

SUMMARY

This article presents a comprehensive analysis of the role of the Latin language in the system of professional medical education across continental Europe and in English-speaking countries. Based on a comparative approach, the study explores the historical origins

of Latin as the academic language of medicine, its normative and legal foundations in university statutes and European legislative acts, as well as current educational strategies that ensure its preservation and adaptation to new educational realities. Particular attention is paid to the continuing significance of Latin in shaping the terminological, cognitive, and cultural competencies of future medical professionals and specialized translators, despite its displacement from direct clinical communication. The article compares approaches to teaching Latin in the universities of Germany, Poland, Italy, and France – where Latin remains a part of core curricula – with those of English-speaking countries (such as the United Kingdom and the United States), where its role is reduced to a terminological component. For the first time in Ukrainian academic discourse, the international experience of certifying Latin instructors for medical institutions is synthesized, especially within the context of digital and distance education. The study describes innovative teaching methods (modular structuring, gamification, case-based learning) that combine traditional philological foundations with the practical needs of modern medical terminology. It is argued that Latin serves as a vital tool for interdisciplinary and intercultural professional development, and that its preservation as a subject of instruction contributes to the harmonization of educational standards within the European Higher Education Area.

Keywords: Latin language, medical education, terminological competence, interdisciplinary approach, European educational models, translator training, digitalization of education.

REFERENCES

- American Medical Association (AMA). (2023). Code of Medical Ethics. Chicago : AMA Press.
- Bundesministerium für Gesundheit. (2002). Approbationsordnung für Ärzte. Bundesgesetzblatt. 45 s. [in German].
- Coursera. (2023). Latin for Medical Purposes. URL: <https://www.coursera.org/> (Accessed: 25.04.2025).
- De Troyer V. (2019). The Role of Latin in Scientific Discourse: Relevance and Adaptation. *European Review*. Vol. 27, No. 1, pp. 75–88.
- Durand S. (2020). Enseigner le latin médical: nouvelles approches en France. *Revue de Didactique des Langues Anciennes*. Vol. 14, No. 2, pp. 89–102 [in French].
- EdX. (2023). Medical Latin. URL: <https://www.edx.org/> (Accessed: 25.04.2025).
- European Association for Classical Studies. (2023). Medical Latin for Educators: Online Program. URL: <https://www.eacs.org/> (Accessed: 25.04.2025).
- European Classical Languages Network. (2022). Latin Terminology Trainer. URL: <https://www.ecln.eu/> (Accessed: 25.04.2025).
- European Medicines Agency (EMA). (2023). Guidelines on the Translation of Regulatory Documents in the EU. URL: <https://www.ema.europa.eu/> (Accessed: 25.04.2025).

General Medical Council (GMC). (2022). Outcomes for graduates. URL: <https://www.gmc-uk.org/> (Accessed: 25.04.2025).

Harvard Extension School. (2023). Latin for Biomedical Sciences. URL: <https://extension.harvard.edu/> (Accessed: 25.04.2025).

Harvey W. (1628). *Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animalibus*. Francofurti : Sumptibus Guiljelmi Fitzeri [in Latin].

Haskins C. H. (1923). *The Rise of Universities*. Ithaca ; NY : Cornell University Press.

Jones C. (2018). Medical Terminology: Challenges of Learning Without Latin. *Journal of Medical Language*. Vol. 12, No. 1, pp. 74–81.

Kowalczyk A. (2020). The Role of Latin in Polish Medical Education. *Studia Medyczne*. Vol. 36, No. 1, pp. 45–56.

Kowalewski J. (1998). *Historia Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie*. Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego [in Polish].

Liaison Committee on Medical Education (LCME) (2023). Functions and Structure of a Medical School. URL: <https://lcme.org/> (Accessed: 25.04.2025).

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2019). *Rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia dla kierunków lekarskich* [in Polish].

Müller K. (2021). Teaching Latin in European Medical Schools: Tradition versus Innovation. *Zeitschrift für Medizindidaktik*. Vol. 38, No. 2, pp. 205–215.

Pirotta L. (2020). Latin and Greek in the Modern Medical Curriculum: A European Perspective. *Medical Humanities*. Vol. 46, No. 1, pp. 43–51. URL: <https://doi.org/10.1136/medhum-2019-011721> (Accessed: 25.04.2025).

Rossi F. (2019). Il latino medico nell'istruzione universitaria italiana: prospettive e criticità. *Annali di Storia della Medicina*. Vol. 26, No. 3, pp. 112–127 [in Italian].

Smith J., Roberts M. (2017). Medical Terminology without Latin: Changing Trends in Anglo-Saxon Countries. *Journal of Medical Education*. Vol. 51, No. 3, pp. 132–140.

Stark S. (2019). The Role of Latin in Professional Translation of Medical Texts. *International Journal of Translation Studies*. Vol. 41, No. 2, pp. 55–63.

Szymborski W. (2011). The History of the Jagiellonian University Archives: Medieval and Modern Sources and Publications. *Biuletyn Polskiej Misji Historycznej* (= *Bulletin der Polnischen Historischen Mission*), No. 6, pp. 27–52.

Tanner N. P. (1990). *Decrees of the Ecumenical Councils*. Vol. 1. Washington, D. C. : Georgetown University Press.

Universität Heidelberg (2023). Latin in Medical Education: Didactic Approaches and Terminology. URL: <https://www.uni-heidelberg.de/> (Accessed: 25.04.2025).

Vesalius A. (1543). *De humani corporis fabrica libri septem*. Basileae : Ex officina Ioannis Oporini [in Latin].

World Directory of Medical Schools. (2023). Medical Education Standards. URL: <https://www.wdoms.org/> (Accessed: 25.04.2025).

Hromko Ye. A. (2022). Nazvy profesii likariv u terapevtychnii leksysi [Job Titles of the Doctors in the Lecture on Therapeutics]. *Festival molodizhnoi nauky «Medytsyna tretoho tysiacholittia»* [Festival of youth science «Medicine of the Third Millennium»], pp. 450–451 [in Ukrainian].

Hromko T. V. (2024). Latyna yak instrument dlia rozvytku linhvistychnoho myslennia: suchasna metodyka vykladannia [Latin as a Tool for Development

of Linguistic Thinking: the Modern Methods of Teaching]. *Naukovyi visnyk Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya: Filolohichni nauky (movoznavstvo)* [Bulletin of DDPU named after Ivan Franko], No. 22, pp. 16–23.

Hromko T. V., Mitina O. M. (2024). Latynska mova – kluch do vyvchennia yevropeiskyykh mov i kultur [Latin is a Key to Studying European Languages and Cultures]. *Naukova diialnist yak shliakh formuvannia profesiinykh kompetentnostei maibutnoho fakhivtsia* [Scientific Activity as a Way of Forming Professional Competences of a Future Specialist]. Sumy, pp. 17–19 [in Ukrainian].

Ministry of Education and Science of Ukraine (2023). Pro zatverdzhennia zmin do standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 222 «Medytsyna» dla druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity: nakaz vid 29 hrud. 2023 r. No. 1583. Kyiv. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-222-medicina-magistr> (Accessed: 25.04.2025) [in Ukrainian].

Ministry of Education and Science of Ukraine (2019). Standart vyshchoi osvity Ukrainy za spetsialnistiu 222 «Medytsyna» persho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. Kyiv. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/29/222-med-bakalavr.pdf> (Accessed: 25.04.2025) [in Ukrainian].

Shpanko T. S. (2015). Latynska mova v systemi suchasnoi medychnoi osvity [Latin in the System of the Modern Medical Education]. *Nauka v informatsiinomu prostori* [Science in Information Space]. Kyiv, pp. 123–126. URL: https://confcontact.com/2015-nauka-v-informatsionnom-prostranstve/fl4_shpanko.htm (Accessed: 25.04.2025) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 06.05.2025